

Ar. 915 11. 12 de. 70
 O. Gyermény
 25

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Házhoz hordva:
 Ész évre 14.40
 Fél évre 7.20
 Negyed évre 3.60
 Egy óra 1.20
 Egyes szám 4 fill.

UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Postán küldve:
 Egész évre 24.-
 Fél évre 12.-
 Negyed évre 6.-
 Egy óra 2.-
 Egyes szám 6 fill.

POLITIKAI NAPILAP
 AZ ORSZÁGOS EGYESÜLT FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT ERDÉLYRÉSZI HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség:
 Fő Ferencz-utca 19. sz.

Alapította:
 GOMBOS FERENCZ.

Kiadóhivatal:
 Deák Ferencz-utca 19. sz.

Sikeres harcok a Kárpátokban.

Budapest, április 11. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

(Hivatalos.) A Beszkidékben semmi sem történt. Az Erdős-kárpátokban a harcok egyes terepszakaszokon még tartanak. Sokki szorostól keletre április kilencedikén kivívott sikerek használásával további kilenc tisztet és hétszázötvenhárom fői legénységet elfogtunk és két géppuskát zsákmányoltunk. Keletgaliciában arconalon csak ágyuharc és kisebb éjjeli találkozások voltak. Nyugatgaliciában és Oroszlengyelországon nyugalom van.

Höfer altábornagy, a vezérkar főnökének helyettese.

franciák nagy veszteségei Maas és Mosel között.

Budapest, április 11. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlin, április 11.

A nagy főhadiszállás jelenti Nyugati hadszíntér: Az Yser-csatorna mentén Pörelé mellett Drie Grachtentól délre a belgák által megszállott három mába behatoltunk és egy tisztet és negyven főnyi legénységet elfogtunk. Albert lett Auere patak elleni kisebb előtörés alkalmával. Argonnei erdőség nyugati részén a franciák egy támadása meghiúsult. A Maas Mosel melletti harcok csak este voltak hevesebbek. Combres magaslatról északra erdős terepen a franciák nagy erőket összpontosítottak, amelyekkel újból megkísérelték magaslati állásunk elfoglalását. Támadásuk, amelyet csak ma reggel hajtott végre, teljesen kudarcot vallott.

A magasiati állás egészében birtokunkban van. Aillytól délkeletre az éj folyamán erős szuronyharcok voltak, amelyek javunkra döltek el. Franciák Flireytől északra ellenünk intézett erős, de sikertelen támadásuk közben igen súlyos veszteségeket szenvedtek. Bois de Pretreben tegnap folyt harcokban négy géppuskát zsákmányoltunk az ellenségtől. Ezután következő igen elkeseredett éjjeli harcokban mi győztünk. Maas és Mosel közötti harcokban a franciák igen súlyos veszteségeit még megközelítőleg sem lehet megbecsülni. Nyugatgaliciában Selouse és Lamorville erdők között hétszáz, Regnieletől északra egy kis helyen több mint ötszáz francia holttestet találtak meg csapataink, tizenegy francia tisztet és nyolcvannégy főnyi legénységet elfogtak és hét géppuskát zsákmányoltunk. Egy német kötött léghajónk, amelynek köteleit elvették és amely így szabadult, nem a franciák vonalába jutott, amint ők állítják, hanem Mörschingelnél földet ért és biztonságban van. A Vogezeben hóvihár kizárta nagyvadású harci tevékenységeket.

Keleti hadszíntér: Marianipolnál és Kalvajánál, valamint Klimkinél Siewa mentén az oroszoknak ellenünk intézett támadásait visszavertük. Bromiesznél nyugatra egy helységről kivetítettük az oroszokat és eközben nyolcvan orosz foglyul ejtettünk és három géppuskát zsákmányoltunk. Lengyelországban a Kárpátoktól délre orosz gyalogság és tüzérség egész éjjelen át élénken lövöldözött.

Interju Hindenburggal.

Róma, április 11.

Renda, olasz újságíró Hindenburggal interjút csinált, melynek során a katonai a következőket mondta: Csak a legújabb hírek mutatják, hogy az oroszok már megpuhultak. Hadi anyagokban nagy hiány mutatkozik és látni lehet, hogy már nem lehet sokáig. Ön meggyőződhetett, hogy a német hadsereg nem engedheti magát legyőzöttni. Ez a legbiztonságosabb ki van zárva.

Sikeresek a kárpáti harcok.

Eperjes, április 11.

Az elmúlt éjjel nem volt változás sárosi frontunkon. Előrehaladt csapataink megtartották a megszerzett területeket, előnyös állásukat. Csak egy kozákosztagnak merészkedett közelebb, de két ágyulövessel elűztük. Tegnap az elfogott oroszokat azutáo Kassára vitték.

Az oroszok vesztesége a Kárpátokban.

Milano, apr. 11.

A „Corriera della Sera” jelenti, hogy az oroszok veszteségi lajstrom szerint március

15-től 31-ig az oroszok a Kárpátokban száznyolcezer halottat és kétszázötven ezer sebesültet vesztek.

A franciák újabb csalódása.

Milano, április 11.

A „Corriere del la Sera” jelenti Párisból: Francia katonai körök azt remélték, hogy Przemysl eleste után az oroszok Krakó ellen fogják dirigálni csapataikat és most csalódnak látják a kárpáti meddő harcokat.

Svéd lap a kárpáti harcokról.

Stockholm, április 11.

Az Aftonbladet katonai munkatársa írja a kárpáti harcokról: Az oroszok a világtörténelemben páratlan hatalmas emberpazarlással sem képesek stratégiai eredményt elérni. Egy pillanatra sem bízunk az orosz offenzíva sikerében és mihelyt Lengyelország mocsarai kiszáradnak, a kárpáti offenzíva véget fog érni. A németek Lengyelországban meglepik az oroszokat és döntő ütközetre fogják kényszeríteni.

Francia veszteségek december óta.

Berlin, április 11.

Moráth őrnagy írja a Berliner Tageblattban: December 31-ike óta a franciák csupán foglyokban 409 tisztet, 22591 közlegényt vesztek, a sebesültek száma ötször akkora. A pótlás pedig csupán az 1915. évi újoncokból és az alkalmatlan legénység szomorú maradványából kerülki.

Szerbia a járványok országa.

Athén, április 11.

Benett kapitány Szerbiából visszatérve elmondta, hogy borzalmas tifuszjárvány dühög az országban. Magában Monasztirben hatvanezer tifuszbeteg van, de csak tíz orvos. Az ország hiába fordul szövetségeseihez, nem tud segítséget kapni.

Tengeralattjáró és vontatógőzös küzdelme.

Kopenhága, április 11.

Londonból jelentik: A „Homer” kis vontatógőzös, mely „Souis” francia bárkát vontatta, egy német buvárhajóval találkozott és a tengeralattjáró felszólítására vonakodott magát megadni és nekifutott a buvárhajónak, mely golyókkal összelövedezte, majd torpedót lött ki rá, a mely azonban nem talált. A buvárhajó egy darabig eredménytelenül üldözte, végül a francia bárkát elsüllyesztette.

Elsüllyedt svéd gőzös.

Stockholm, április 11.

A Tidniugen jelenti: A „Græte Hem-sot” svéd szolgálatban álló német hajó,

mely Svédországból Németországba vasércet szállított, a keleti tengerben egy aknán elsüllyedt és huszonöt főnyi legénysége elveszett. Testvérhajójáért, a „Carlina Hemsö“-ert aggodnak, mert husvét óta semmi hír sincs róla.

Elsüllyesztett angol gőzös.

Lyon, április 11.

A „South Poin“ angol gőzöst az U. 28. német buvárhajó Vigótól északra elsüllyesztette. Legénységét megmentették.

Elsüllyesztett angol gőzös.

Rotterdam, április 11.

A Darpalyce angol gőzöst az északi tengeren a woldsingeri világítótorony közelében egy német buvárhajó elsüllyesztette. A hajó élelmiszereket, ruhaneműeket vitt Hollandiába az internált belgak számára. Kéményére vakmerően rá volt festve a tengerészeti regiszterbe bejegyzett ismertetőjel. Ezért a buvárhajó felszólítás nélkül elsüllyesztette. A mentőcsónakok leeresztésére sem volt idő és a hajó öt perc alatt elsüllyedt. A legénység közül huszonnyolcat, köztük hat tisztet az „Elisabeth“ gőzös megmentett, tízenegyet odavesztet.

Húszra a két megszökött német tiszt után.

Róma, apr. 11.

Az Angliából megszökött két német tiszt üldözése óriási apparátussal folyik. Az egész északwalesi hegyvidéket száz motoros biciklivel, ötszáz kerékpáros katonával, több gyalogszázaljjal kutatják át, megállapított terv szerint, de eddig eredmény nélkül.

„A németek új hadianyaga.“

Rotterdam, április 11.

A „Times“ hazugságaival hirhedté vált szemtanuja jelenti az angol főhadiszállásról: Az Argonnei erdőkben, ahol a lövészárkok közel vannak egymáshoz, a németek új hadianyaggal álltak elő. A front különböző helyein olajat, fullasztógázot helyeznek el s ezzel fogadják az ellenséget.

HIREK

— (A főrendiház összeül.) Budapestről jelentik: A főrendiház tizenkilencedikén délután ülést fog tartani.

— (A keddi fogadó-délután.) A Függetlenségi Fürtkör keddi fogadó-délutánján Ferenczy Gyula bankigazgató fog a háború által felvetett közgazdasági kérdésekhez hozzászólni. Az érdekesnek ígérkező előadás fél 7 órakor kezdődik, a párttagokat ezután kéri föl az elnökség minél nagyobb számban való megjelenésre.

— (Krobatin és a bécsi német nagykövét Budapesten.) Budapesti tudósítónk jelenti: Krobatin hadügyminiszter és Tsehirszky bécsi német nagykövét, a had- és népegészségügyi kiállításra holnap Budapestre érkezik.

— (Kolozsvári bírák kinevezése.) A király Véghe Ferenc kolozsvári táblabírói címmel és jelleggel felruházott törvényszéki bírót a kolozsvári kir. Táblához tanácselnökké nevezte ki. — Kócsi Angor kolozsvári törvényszéki bírónak az

ítélőtáblabírói címet és jeleget adományozta, valamint Grandpierre Emil és Pethő János törvényszéki bírót a VII. fizetési osztályba sorozott bírökká nevezte ki.

— (A közös pénzügyminiszter Ujvidékre.) Bécsből jelentik: Koerber dr. közös pénzügyminiszter ma délelőtt innen Ujvidékre utazott.

— (Tisza Lajos grófot megoperálják.) Budapesti tudósítónk jelenti, hogy a harctéren megsebesült Tisza Lajos grófot Dollinger professzor klinikáján Radvánszky Béla báró tanársegéd megoperálta. Gróf Tisza az operáció után jobban érzi magát. Augusztá főherceggasszony két ízben is tudakozódott gyógyléte iránt.

— (Frigyes főherceg és a népegészségügyi kiállítás.) Budapestről táviratozza tudósítónk: A hadi és népegészségügyi kiállítás mai megnyitása alkalmából Frigyes főherceg parancsára Lörx alezredes magyarnyelvű táviratot intézett Lukács György elnökhöz, amelyben közli, hogy a főherceg szolgálati elfoglaltságra való tekintettel sajnálatára nem vehet részt az ünnepélyen. Jelenleg nem lehet megítélni, vajjon a körülmények lehetővé teszik-e a fenséges urnak, hogy a kiállítást tartama alatt meglátogathassa. A főherceg halásan köszöni hadbanálló, hazánkért vérző vitézeink, valamint elesett hőseink özvegyeinek, árváinak érdekében kifejtett fáradozásait, a kiállításnak sikert kíván.

— (Zubovics Fedor megsebesült.) Budapestről táviratozza tudósítónk: Tegnap, a szemlényci csatában megsebesült Zubovics Fedor százados is.

— (Elégtétel a megsértett alezredesnek.) A nagyváradi jogakadémiában levő katonai tartalékkórházban, mint már megirtuk, kínos incidens történt. Strasser Aladár katonai szállító gromba magatartást tanúsított a felügyeletét gyakorló Vöröskereszt egyesületi uriaszsonnyal szemben, a kit a kórházból ki is utasított. — A dolog nagy felháborodást idézett elő és a Vöröskereszt Egyesület hölgytagjai kijelentették, hogy addig, amíg a megsértett Balogh Barna alezredesné teljes elégtételt nem kap, nem látogatják a kórházakat. Strasser Aladár most a kellő elégtételt megadta a megsértett uriaszsonnyal. A kórház teljes személyzete előtt bocsánatot kért tőle és a sértéseket annak kérte betudni, hogy nagyarányú üzlete teljesen idegessé tette és akarata ellenére követte el a történeteket.

— (Azonnal kiadó) egy szobakonyha, előszoba, éléskamra villanyvilágítással olesón. Cím a kiadóban, telefon 204. sz.

NYILT-TÉR

Ezen rovatban közöltekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Özv. Tuka Mihálynénak azon állítása, hogy én neki tartozom — kijelentem, hogy valótlan és közönséges rágalom, amely csupán a hitelezők félrovezetésére alkalmas. T. i. én semmiféle összeköttetésben vele ezen téren nem álltam soha, hanem néhai dr. Tuka Viktor ügyvéd engem peres ügyből kifolyólag a bíróság előtt négy ízben képviselt és a neki bírólag megállapított perköltségét tulfizetéssel a helyettesének, dr. Fritz urnak kifizettem özv. Tuka Mihályné és nőm jelenlétében, amelyet bárki előtt nyugttával igazolni tudok.

Humbuk fogásokra, perenkívül, peren belül és azonkívül nem vagyok kapható.

Rébling Alajos,
építész és építőmester.

— Ne kirozlossa magát rheuma, vény, csuz, vagy mas hűteses fajdalmaiktól, nem vegyen egy üveg dr. Biró fele Kas (vadgesztenye kivonat), mely szer néhány bedörzsölés után a legmatkaesabb fajdalma megszünteti. Egy üveg ára használati utalissal 2 korona. Főraktár dr. Biró gyógyszer Kolozsvár.

Bó gabonatermés várható de kevés lesz a bus, tej és főzelék

(Saját tudósítónktól.) Az ország állami területét — amint ismételtén hangsúlyoztuk gabonával vetettük be, elegendő munkássz rendelkezésünkre s így jó és bő termés kilátásunk. Addig a rekvirált liszt elegendő pontként érkeznek a fővárosba a megmunkált gabonaquantumok s így úgy ahogy e liszttel kibírjuk az új termésig.

Nehézségek főleg ma azért vannak igen nehézkes a szállítás. Gabona van e legtöbb azonban vasuti és hajóállomásokra volesó vidéken s mert kevés a szekér, varozása lassan megy. A vasut pedig úgy igy van veve, hogy a szállítást a kellő gyorsalgal nem intézheti.

Szerencsénk, hogy nálunk érik leggyorsabban a gabona s így sokkal hamarabb lesz zánk, mint akár Ausztriának, akár Németországnak. Ebből az első hozadékokból semmit fog magánkézbe jutni, mert az első terméreményből a hadsereg, kórházak s városok szükségleteit fedezik, a legnagyobb valószínűs szerint az egész termést rekvirálni fogják.

Ma aratás előtt nagyban megkönnnyít a közlelmezés ellátását friss főzelék és zöldség. Ezekben, sajnos, sokkal kisebb lesz a hozam mint máskor. Megművelésük ugyanis nagy és több munkát igényelt volna s most a káshiány idején ez alaposan lefokozta az eredményt. A zöldség és főzelék tehát előrelátólag változatlanul drága lesz.

Nem javulnak a viszonyok a tejnél. Kevesebb a tehenészeti állomány s rosszabb szállítási viszonyok s minél inkább beáll a tél, annál kevésbé lehet a távoztató tejtermelő vidékekről szállítani, béna hűtőkocsik számát emelték. Nagy baj az is, az ungi, beregi, sárosi, máramarosi tehenezeteket tönkretette az orosz veszed a szlavoniat pedig a szerb. A tejmizériák igen fognak enyhülni. Emelkedni fog a baromtojás és hus ára is. Ez évben ugyanis, a negyed millió marhát öltünk le, egy milliót többet, mint máskor. Marhaállományunk tékenyen csökkent. Sok kellett a hadsereg a konzervgyáraknak, de sok helyt a magas folytán eladták az állományt, nem gondoskoltak a pótlásról; kárpáti, szlavoniai állományur pusztult és a galíciai s bukovinai elveszett, kevésbé pusztult a sertés és a juh, de marhát nem pótolhatta. El kell készülnünk a gazdasági harcra a drágasággal s a hiánnyal.

Ypsilanti hercegné a szerb foglyokért.

(Látogatás a foglytáborokban. — Magyar származású görög magnásasszony befolyása a görög udvarban.)

Nisben és a többi szerb foglytáborban kitott városban élő magyar hadifogyokat a hónapban kellemes meglepetés érte. A katonai parancsnokság jelezte előttük, Ypsilanti görög herceg neje meg fogja látogatni. Meg is érkezett a görög király udvarmesterének neje és a magyar hadifogy óriási öröme magyar nyelven szólította őket.

Ypsilanti herceg neje ugyanis magyar Keppich Vera, Ypsilanti hercegné, mint semmi ország alattvalója, a monarchiában is szabad utazhat. Néhány nap előtt Bécsben járt a cegné és a vonaton egy leánykori ismerőse találkozza a Szerbiában levő hadifogyokról önmagáról olyan nyilatkozatot tett, amely őmel fog eltölteni mindenkit, akinek van valaki Szerbiában.

Elmondta a hercegnő, hogy Görögország most szervezik országosan a Vörös-Kereszt esületet, és éppen Ypsilanti hercegnét biztatja a görög király a Vörös-Kereszt megszerzésével és a hercegné meghatalmazást kapott hogy a budapesti és bécsi kórházakat, a Vörös-Kereszt egyéb intézményeit tanulmányozza. Látogatott Szerbiába is, ahol mint királyi megfigyelésben járó görög főúri hölgynek megengedték a fogolytáborok meglátogatását.

— A magyar hadifoglyok kitörő örömmel adták és mint velük érző magyar nőnek, kedvelten elmondták, őszintén. A bánásmóddal, a kezeléssel mind meg vannak elégedve, de azt amennyien felpanaszolták, hogy minden fehérnőjük tönkrement és hiába kérnek újat, — nem kapnak.

— En, — folytatta Ypsilanti hercegné, — látároztam, hogy segíteni fogok és engedélyt kérek a szerb kormánytól arra, hogy fehérnőket küldhessek honfitársaimnak. Kérésben megtagadták először, mert nem akarom elismerni, hogy náluk a hadifoglyok között is szükség van szenvednek. En azonban nem hagytam annyiban a dolgot, kihallgatáson a Pasic miniszterelnöknél és a királynál. Látogatam előtük, hogy Magyarországon meglátogattam a szerb hadifoglyok táborait és meggyőződtem róla, hogy a szerb hadifoglyok mindenütt a legjobb és a legpéldásabb bánásmódban van részük. Ezek az érveim voltak a legjobban és heteken át tartó tárgyalások után végre megkaptam az engedélyt, hogy a szerb kormánytól megkértem, hogy a szerb hadifoglyok között a legjobban és a legpéldásabb bánásmódban van részük. Ezek az érveim voltak a legjobban és heteken át tartó tárgyalások után végre megkaptam az engedélyt, hogy a szerb kormánytól megkértem, hogy a szerb hadifoglyok között a legjobban és a legpéldásabb bánásmódban van részük.

Egy héttel az engedély megszerzése után a szerb kormánytól megkaptam az engedélyt, hogy a szerb hadifoglyok között a legjobban és a legpéldásabb bánásmódban van részük. Ezek az érveim voltak a legjobban és heteken át tartó tárgyalások után végre megkaptam az engedélyt, hogy a szerb kormánytól megkértem, hogy a szerb hadifoglyok között a legjobban és a legpéldásabb bánásmódban van részük.

Csak aki több hónapon át végig szenvedte a háború fáradalmait, csak az tudja értékelni, hogy milyen boldoggá tette Ypsilanti hercegné, hogy a szerb kormánytól megkaptam az engedélyt, hogy a szerb hadifoglyok között a legjobban és a legpéldásabb bánásmódban van részük.

A hercegné a beszélgetés során elmondta a szerb kormánytól megkaptam az engedélyt, hogy a szerb hadifoglyok között a legjobban és a legpéldásabb bánásmódban van részük. Ezek az érveim voltak a legjobban és heteken át tartó tárgyalások után végre megkaptam az engedélyt, hogy a szerb kormánytól megkértem, hogy a szerb hadifoglyok között a legjobban és a legpéldásabb bánásmódban van részük.

Hogyan dolgoztak az entente politikai ügyek és a megfizetett szlavofil görög politikusok, hogyan sikerül legyőzni az angol fenyegetésektől, francia hízeltől és orosz ígéretekkel szemben ellenük felizgatott görög demagógiát, hogy olyan titkokat tud a hercegné, a melyek a szerb kormánytól megkaptam az engedélyt, hogy a szerb hadifoglyok között a legjobban és a legpéldásabb bánásmódban van részük.

Örvendétes, hogy a görög királyi udvarban van egy befolyásos, akaratát érvényesíteni képes, előkelő egyéniség, aki nem felejtette el, hogy magyarok született.

Két hónappal a szarajevói gyilkosság után.

Németország, Ausztria-Magyarország és Oroszország címen dr. Ueberberger János tanár előadást tartott Bécsben, melynek a következőkben adjuk:

Még nem is olyan régen, egy évtizede nemcsak, hogy Németország és Ausztria-Magyarország befolyásos köreiben az a meggyőződés volt, hogy a két államnak Oroszországhoz való közeledése, a szent szövetségnek modern formában való újjáéledése nemcsak kívánatos, de lehetséges is. Ilyen illúziók csak azért keletkeztek, mivel itt is, ott is, tulságosan kevésbé vették az orosz társadalom ellenében indulatát, de meg azért is, mivel egy-egy jövő reményében hajlandók voltak elfeledni a múltat.

Alig lépett be Oroszország az európai államrendszerbe, az osztrák-porosz ellenét folytán mindjárt naggyá lett. 1740. óta több mint egy évszázadon át: a krími háborúig, Oroszország művészi módon értett hozzá, hogy az egymás iránt ellenséges államok közül hol az egyiknek, hol a másiknak vegye a hasznát, hogy a saját érdekeit, akár a lengyel, akár a keleti vagy más kérdésben diadalra juttassa és határait mind nyugatabbra tolja. A két német állam egymás iránt való bizalmatlansága folytán, sokszor pedig pillanatnyi sikerért, készségesen teljesített előfogatszolgálatot az orosz hatalomnak. Csak a krími háború után hagyott fel Oroszország e reá nézve oly előnyös rendszerrel, mivel Ausztria-Magyarország saját létérdekeinek megtagadása nélkül nem vállalkozhatott, de nem is akart segítséget nyújtani a Törökbirodalom szétrombolásához és ahhoz, hogy Oroszország annak romjain felépítse a maga uralmát. Nem szabad azonban azt hinni, hogy Oroszország ezt megelőzően lojális volt Ausztria-Magyarországgal szemben. Az 1804-ben kitört szerb lázadást az orosz diplomácia azért támogatta, hogy az osztrák-magyar birodalom déli határán egy hübéralamot létesítsen, amely szükség esetén mindjárt fellázítsa a birodalom délszláv lakosságát és így megbénítsa elleptálló erejét. I. Sándor cár helyeselte azt a tervet, melyet Oroszország szerbiai agense: Rodofinkin 1808-ban egy emlékiratban kifejezésre juttatott és ugyancsak rajta volt, hogy Napoleont rábírja arra, hogy Szerbiát engedje át esetleg egy nagyherceggel az élen Oroszországnak hübéralamul. Miklós cárnak pedig 1840-ben Pogodin tanár nyújtott át egy emlékiratot, amelyben megajánlta Ausztria közeli szétválását és megjelölte azokat az eszközöket, amelyekkel Ausztria szláv intelligenciájának a megvesztegetésével az országnak Oroszország által való felszívása előkészíthető. A cár nagy tetszéssel fogadta ezt az emlékiratot és szerzőjét fejedelmileg jutalmazta meg. A Csendes Óceántól az Adriáig terjedő szláv szövetséges államnak az eszméje Oroszországgal az 1808-ban a szarajevói találkozási ponton, monarchia belsejében megkezdődött — habár titokban, de rendszeresen — az aknamunka. Ausztria-Magyarország szétdarabolását Javkovlevics Danilevszki Miklós hirdette először nyíltan. Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy az ő tanításai a tudatos, gondolkodó Oroszország túlnyomó többségét büvölkébe vonták. Egy pánszláv szövetség, de nemcsak Ausztria-Magyarországnak, hanem Törökországnak a romjain is az orosz Konstantinápolyt, mint központot, az a ragyogó kép, amelyet Danilevszki az oroszok elé varázsolt. 1860-ban Danilevszki Ausztria-Magyarország szétdarabolásából kifolyóan a német alpesi tartományokat még át akarta engedni Porosz-Németországnak.

De egy évvel később, 1870. decembereiben, a franciák fölött aratott német győzelmek hatása alatt Danilevszki meggyőztette ezt a véleményét és Porosz-Németországot tartja most már a legveszedelmesebb ellenségnek. Amint az 1856. év az osztrák-orosz, úgy jelent az 1870—71. év a német-orosz viszonyban a fordulópontot. Még a német-francia háború tartama alatt kezdtek meg az „aggódó” hazafiak Katkossal az élükön a Németország ellen való sajtóhadjárati. Gorcsakov, a hiu kancellár, rögtön azon volt, hogy ehhez a befolyásos hangulathoz hozzáilleszkedjen. II. Sándor pedig nem volt elég akarat erős arra, hogy az ő nézeteléréséből, ami a Németországhoz való viszonyt illeti, az egyetlen helyes konzekvenciát levonja és a kancellárt elbocássa. Sőt nemsokára őt magát is magával ragadta a pánszláv áradat és csak Bismarck azon kijelentése, hogy Oroszország és Ausztria-Magyarország között való háború esetére Németország semmi esetre sem maradna semleges, akadályozta meg azt, hogy 1877. tavaszán az oroszok Bécsen keresztül próbálják meg az utat Konstantinápolyba. A berlini kongresszus eredményeképp azután még növekedett a német és osztrák-magyarellenes orosz hangulat. Valóságos orgiát juttat a gyűlölet és ez volt a végső oka a német-osztrák-magyar szövetség megkötésének. Es ha III. Sándor cár alatt nem is került összeállításra a dolog, Mária Feodorovna cárnő mindent elkövetett, hogy a hangulatot kiélessítse. A Kelet-Ázsiában követt célok

azután arra vezettek, hogy 1897-ben elhatározták Pétervárott az Ausztria-Magyarországgal való megegyezést. Oroszország valódi szándékát Lobanov-Rostovszki herceg, egykori bécsi orosz nagykövet és II. Miklós cár első külügyminisztere azokkal a jellemző szavakkal fejezte ki: az Oroszországban való orosz érdekek megkövetelik, hogy a Balkán egy osztrák-magyar-orosz megegyezéssel egyelőre üvegbúra alá tétessék.

Csak a mandzsuriai vereségek után került megint a sor arra, hogy ez az üvegbúra eltávolítottassék és Izvolszky külügyminisztersége alatt megkezdődött a mai háború előkészítése, hűbélből azért a hátvédért, melyet a központi hatalmak az orosz-japán háború alatt Oroszországnak nyújtottak s megakadályozták az orosz forradalom kitörését.

A krízis mindjobban kiélesedik, de Németország szövetségi hűségének tudatában a lázas hadi előkészületek dacára sem mernek hozzáfogni az Ausztria-Magyarország felosztására vonatkozó és a legapróbb részletekig kidolgozott tervnek a kivételéhez. Ekkor a háborus párt egyik főembere, Briancaniov orosz exdiplomata 1914. márciusában egy Greynél tett látogatása után folytatáshoz intézett levelében jelezte, hogy Anglia kész Oroszország mellett harcolni. A háború Angliára, helyesebben a hatalmon levő kormányra a homerule-kérdésből való kilábalást jelenti, azonkívül a flotta győzelme hosszú időkre megszünteti az angol kormány helyzetét. „Ők tudják ezt, de az angolok sajátos politikai képzettségükkel csak barátságos érintkezésben beszélnek róla és nem olyan együgyű módon, mint olyan nagy emberek, mint Saszanov, aki mindent papiroson, hivatalosan, pecséttel akar. Es nem különös elgondolni, hogy az ir-kérdés miatt egy vagy másfél hónap múlva belül egész Európa egy általános háború felé halad...” Ez az irás 1914. március 23-ról való és két hónappal megelőzte a szarajevói orvgyilkosságot.

Pétervárnak immáron szabad keze volt. Es az orosz háborus párt élt az alkalmával és lángra lobbantotta ezt a világháborút.

A kihalt csatateren.

Háborus rekvizitumok a lövészárkokban.

Homonna fölött, apr. hó.

A galyakon már itt-ott rügy fakadt. A felázott, megolvadt hóviz, pocsolás utak mellett a barna avarból néhol még hóvirág fehérlik elő. Még messze van a front. Ide csak, mint távoli szekézugás hangzik a gépfegyverek ropogása. Már megszokták itt a különös muzsikát. Hangosabbat, dühösebbet is hallottak, hiszen a tél végén még fölöttük táncolt a borzalmas zivatar. A hegyhajlásban, ahol most előre igyekszünk, talán két hónapja még orosz gyalogság állott és innét alig két kilométerre a lövészárkokra ennek a hegynek rejtett állásaiból küldött halált az orosz shrapnell.

Most, hogy följebb került innét a hómező, följebb került a szinpad, az ideiglenes sir leolvadt a temetőtlenül maradt néhány katonáról és a hősök itt-ott már oszlásnak indult testtel várják, hogy őket is igazi öröknyugalomra helyezze a mögöttünk minden vonalon működő temető munkások csapata.

Az uton, fel a laborci hegynek, elem akadt egy-két kihalt lövészárk, ezekben találtam néhány szomorú talizmánt.

(Egy pár bársony női cipő.)

Orosz tüzérségi lövészárkokra akadunk. Itt „telibe talált” lövések hallgattatták el ezt a nagyobb kaliberű orosz ágyut, amely most csakán mered reánk. A kerekei az égnek fordultak. A csöve megolvadva alakatlan massa. Csak néhány csizma, természetesen a hozzátartozó lábszárakkal, egy-két orosz sapka, a háttérben szétroncsolt municions kocsi, a hozzájuk tartozó személyzet maradványaival jelzi, hogy innét valamikor emberek próbáltak kárt tenni az embertársaikban. Valami nehéz ágyunk fedezhette fel az állást. Egy magányos kéz, amely előmered a megolvadt ágyucsó alakatlan

masszájából. Egy halott fej. Az ágyu kerekén összekulcsolt kezekkel egy nyitott szemű hulla ül mozdulatlanul. Feje odahajlik az ágyutalpon és csak hátulról látni, hogy a koponyáján egy mély szakítás húzódik egész a nyakszirtig. Ez az egyetlen egész testű katona, akire itt találtunk.

Ettől a halott katonától alig négy lépésre egy felhasított orosz brodzsákot találtunk. A brodzsákban egy fél négyszögletes prófunt és a prófunt mellett egy pár kivágott női bársonycipő. Kissé bizarr volt ez a cipő ebbe a hangulatba. Ki tudja, melyik szegény halotté volt ez a brodzsák, ki tudja, melyikük tette el legfeljebb kincse, a kenyere mellé ezt a pár cipellőt, ki tudja, honnét, ki tudja, kinek lopta az a szegény orosz tüzér ezt a pár cipellőt.

(Egy halott huszár halott bajtársa.)

Sok portréban festették már meg a huszárt a lovával, a vágató huszártól a haldokló huszárig talán minden elképzelhető változatban, de valamennyi között talán a legkülönösebbet most a halál, a legelőkelőbb interpretátor produkálta.

Egy hegyhajlás meredek útja mellett tizizenkét méter mélységű szakadékban láttam ezt a képet.

Lent a szakadék fenekén hatalmas szikla, darabok és fehérre mosott mészkövek között hosszan elnyúló testtel egy világossárga paripa feküdt. A nyakán, arcával a földnek hajolva, mintha csak aludna, örök álmában egy huszár pihent. A huszárcsákó száz lépésre a gazdájától árván szomorkodott. Biztosan estében röpült le a huszár fejről, amikor a szemközti domboldalról néhány sikerült lövéssel leszédtek mindkettőjüket. Ott fekszenek békés nyugalommal az út mellett, a szakadék fenekén. Egy csenevész tölgy földelő fejfája a halott huszárnak, meg az elválaszthatatlan pajtásának és körülöttük ájtatos esőnd biztosítja nyugalmukat. A szél egyszerű-egyszer megborzalja a halott ló sörényét, fel-felemeli a mente szárnyát, vagy a csákó mellé tűzött forgóval játszódozik, azután hagyja aludni a halott huszárt a lóva nyakán.

Csak az olvadó hó csöndesen szivárgó vizében csillan meg héha a halvány márciusi nap és glóriás kódébe vonja a szakadék fenekén fáradtan pihenő halott huszárt a halott pajtásával.

*

Ez csak két kiragadott vázlat abból az óriás festményből, amelynek neve: kihalt csatater. A háboru szinpadí kellékei, amelynek mögötte maradnak az isteni játéknak.

F. F.

Beszélgetés fogoly orosz tisztekkel.

Dicsérik a magyarok lovasságát.

Kárpáti harctér.

A Kárpátok kérgét véreső áztatja véges-telen-végig. Az apróbb csatározásokból kinőtt, kialakult a hatalmas hegyi háboru, minden rettenetességével. Látni kell azt, nézni és benne élni, hogy bizakodóvá váljék az ember. Három hétig jártam a fronton, fenyőgaly a katonasapkák mellett és nótászó a front mögött. A csapatok munkabírását fokozza a jó ellátás. Katonáink a Kárpátokban nem szűkölködnek semmiben. Végig az egész fronton helyén a lakosság és Zborótól Ciszáig egyetlen-egy polgári menekülő se akadt. A hírek elég gyorsan járnak. A hadvezetőség mindennap kiad egy „Feldblatt” című ujságot. A vezérkarok jelentései és a fontosabb lapszemelvények vannak benne és az apró, fürgé kis ujság minden reggel ott van a rajvonalakban. A front mögötti városok elevenek. Nyugodtak. A kereskedelem mindenütt nekilendült. Az intendaturák utcái teli autókkal, a hivatalszobák szállítókkal, kereskedőkkel és vállalkozókkal.

Reggeltől estig hosszú térnek húznak el az utcákon és daloló csapatok. A Kárpátokban sokkal jobb karban vannak a katonáink, mint Lengyelországban voltak. Szemmel látható az a különbség, ami az elfogott oroszok és az őket elfogó legénységünk között fennáll.

Amikor kikerültem az operációs területről, az első vasuti állomáson orosz foglyok várták az elindulásukat. Nagy csapatokban gubancolódva foglalták el az egész perront és a pályatestet. Mohón falták a kondérokából az ételt és hihetetlen rongyosak voltak. Borzasztó rongyosak és elkényszeredettek. Külön tőlük egy csomóban ácsorogtak a tisztek. Ők is rettenetesen lerongyolódva. Ugy megviselték őket a Kárpátok, hogy a ruháik valóságban cafatokban csüngtek a tagjaikon. A tisztek egytől-egyig kucsmát viseltek. A vállszalagjaikon 157., 259., 230-as jelzések voltak. Egy finom, halvány, törékeny alak is volt közöttük, a legfiatalabb valamennyi között. Cvikkeres, keskeny kezű, szőke fiú. Gyűrött kabátjára három csillag volt feltűzelve. Megkérdeztem a parancsnokot, hogy miféle ez a vékonydögájú háromcsillagos. Kapitány — mondta az állomástiszt. A tatár lovasság parancsnoka. Istenem, milyen másképpen képzeljük mi a tatárokat idehaza.

Engedelmet kértem a parancsnoktól, hogy pár szót beszélhessek velük. Egy káplár volt a tolmácsunk.

— Mióta vannak az urak fogságban?

— Nem tudják a dátumot. Már napok óta.

— Tudják az urak, milyen nap van ma?

— Nem tudjuk. Most kaptunk egy csek ujságot, éppen abból akartuk hozzávetőlegesen kiszámítani.

— Hol estek fogságba?

— Volosate fölött egy rohamnál.

— Hogyan?

— Egy alkonyi rohamnál megleptek bennünket az önk honvédei. Rajtunkütöttek. Oldalbaktak bennünket és nem volt semmiféle menekvés. Beléngázoltak. Még csak ki se ugírhattunk az árkokból.

— Most elkecserekedtek az urak?

— Nem. Jobb lenne ugyan, ha csapatainkkal lehetnénk, de ha már meg kellett történni, jobban szeretjük, hogy így esett. Nem kíváncsiok fogságba esni, de jól esik, hogy magyar kezbe kerültünk. Bajtársiasan viselkednek velünk a magyarok.

Ezt felváltva mondták a tisztek. Egy nyírott bajszú, szép szál, szakállas gruz, meg egy donmeiléri lovasiszt. Amikor a bajtársiaságról esett szó, a tatárkapitány is elmosolyodott a cvikkere mögött és megszólalt, kifogástalan, korrekt német kiejtéssel:

— Wir haben von dem besten Zigaretten gejasst.

És elémpattintotta nehézveretű aranytárcáját, ami tele volt hosszuhüvelyes dames-cigarettaival.

Olyan furcsa volt akkor a rongyok közül kicsillogó arany, a szőrkuksma alól kizengő választékos beszéd és olyan megható a bajtársiaság emlegetése.

— Tudnak-e az urak valamit a Kárpátok között történendőkről?

— Ezt nem szabad, — figyelmeztetett a parancsnok, de a tatárkapitány, nem értve a figyelmeztetést, szolgálatkészen válaszolt:

— Semmi egyébbet nem tudunk, minthogy önök nagyon keményen állanak a Kárpátokban.

A beszélgetés véget ért. Elköszöntem. A tisztek feszesen üsztelegtek. A tatár még egy mosolyt menesztett utánunk és tisztelgés helyett a mellére tette a kezét. Törökösen. Felóra mulva elszállásolták a foglyokat. Az orosz tisztek másodosztályu fülkét kaptak. Amikor elindult a vonat, kitekinttem az ablakon. Egy apró, piros fény izzott kifelé az egyik kocsiból és nem is aludt el hajnalig. A tatár kapitány szivarozva állott az ablaknál — hajnalig.

Pilisi Lajos.

Nyolc százalék províziót keres az orosz intendatura.

— Orosz ország hadi előkészületei. —

Roda Rodának, a N. F. Pr. harctéri tudósítójának alkalmá volt egy kiváló szakemberrel beszélni, aki érdekes felvilágosítást tudott neki adni az orosz hadsereg segélyforrásairól. Az illető ur Goebel Leó, aki éveken át, még pedig 1914. augusztus közepéig mint a Cru-

cible Steel Company of America orosz vezérigazgatója Pétervárott lakott. Ennek saságnak az acélgyárai legnagyobbak a világban. Mivel Goebel osztrák állampolgár, a háború után az orosz kormány felfüggesztette állását. Most nálunk tartalékos tüzérfőhadnagy. Minap kapta meg a katonai érdemkeresztet a hadi ékitménnyel.

„Én magam is hadseregszállító voltam” — mondotta — azért meglehetősen tisztában vagyok a hadi előkészületekkel. Az a határozott benyomásom, hogy Oroszország a múlt tavasz végéig nem gondolt egy lépést a háborúra. A velem és más cégekkel kötött számtalan szállítási szerződés mind későbbi táridőre, 1915. és 1916-ra szólt. Az én feladatom az volt a feladatom, hogy ágyucsövek, löveggyutacsok és tengelyek számára való acélt gyártson és ugyanolyan anyagot Anrióból szállítson.

1913. végén a kormány, előbb követelése után két millió rubel segélyt ajánlott fel az acélgyár építésére, felajánlott továbbá a csessziót a déli Uralban egy mágnesbányára minden szükséges területet, hosszú adómentességet és minden orosz állami rendelkezés alatt álló készpénzelőleget. A hadsereg számláit képező cikkek mellett szabad lett saját számlánkra tetszés szerint más tárgyakat mánkba vágó árukat is előállítanunk. Mire a jogok és előjogok ellen szolgáltatásaként hozták esetére a gyárat a hadsereg rendelkezésére, lett volna bocsátanunk.

1912. és 1913-ban Armstrong és Vickers ugyanolyan, vagy még kedvezőbb feltételek mellett Zarizynben, Saratov kormányzóságban a Volga alsó részén nagy gyárat létesített. Ott ágyulövegeket gyártanak. A helyet nem jól választották meg az urali értelepekkel a dél-orosz anthrakitmedence kettős közepén.

A háboru előtt ellett három esztendőre orosz iparra nézve fölötté hatalmas fejlődés korszaka volt, a lendület akkora, hogyha „a rikainak” mondjuk, még mindig nem teljes vele a teljes igazságot. A kormány hasznos vállalkozás számára nyitva tartotta zsebet, milliókat, meg milliókat adtak oly ágaknak, amelyek a hadsereg számára gyártottak anyagot. Főleg a löszergyárat támogatták legbőkezűbben. Azonkívül az összes hadi kormányzatok közül az orosz az, amely a jószágát illetően a legszigorubb követelményeket lépett föl.

Es az intendatura megbízhatatlanságát vetettem ellen.

— Vegye, hogy Oroszország a miénk szerint való minden millió koronának felelően egy millió rubelt ad ki, az arány belül meg is felel, aztán mondjuk annak ötöde az intendatura zsebeibe folyik, az Oroszországnak a hadsereg és a tengerészet fordított kiadása még mindig megegyezzen mint a miénk. A valóságban azonban az intendatura sokkal kisebb közvetítési összegre elégszik meg. Elárulhatom önnek a szorzótényt: nyolc százalék. Ez nem tulságosan magas megvesztegetési összeg.

— Szabad indiszkrétnak lennem?

— Semmit sem kell elhallgatnia abba, amit önnek mondok. Oroszországnak három annyi a lövedékekbe való golyója, löveg léke, mint amennyire szüksége van. De hyszenved a robbanó anyagokban. A nyersanyag elsőrendű.

— De a mi frontunkba leesett orosz vegek tisztán mutatják, hogy az orosz áru elhasználdtak. A csavarzatok rovátkái elko-

— Az ellenség minden ágyucsöve átlag 3000 lövésnél többet adott le. 1913 Borkowski L. J.-nál Varsóban és Koppelthurnál Rigában sok tizezer kilométer távolság vágányt rendeltek. Optikai anyagokra is összegeket költött Oroszország. Huszonöt ütegávcövek vannak.

A szerkesztésért felelős:

SZÁSZ ENDRE.

Kiadótulajdonos:

Gombos Ferenc „Lyceum”-könyvnyomda.